

สรุปการตรวจสอบข่าวการระบาดของโรคในรอบสัปดาห์
สัปดาห์ที่ 11 วันที่ 13 - 19 มีนาคม พ.ศ. 2548
(Outbreak Verification Summary, 11th Week, March 13 - 19, 2005)

เรียบเรียงโดย สุชาดา จันทสิทธิ์กร และอุบลรัตน์ นฤพนธ์จิรกุล

กลุ่มเฝ้าระวังสอบสวนทางระบาดวิทยา สำนักระบาดวิทยา

ในสัปดาห์ที่ 11 ระหว่างวันที่ 13 - 19 มีนาคม พ.ศ. 2548 สำนักระบาดวิทยา ได้รับรายงานผู้ป่วยด้วยโรคในข่ายงานเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาที่น่าสนใจ ดังนี้

1. โรคพิษสุนัขบ้า 1 ราย ที่จังหวัดสมุทรสาคร

ผู้ป่วยเพศชาย ชาวกระเหรี่ยง อายุ 40 ปี ทำงานที่บริษัทหลอมอลูมิเนียมจากฝาคีรีดิมและกระป๋องเครื่องดื่มน้ำต่าง ๆ ซึ่งตั้งอยู่ที่หมู่ 2 ตำบลบางน้ำจืด อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ถูกสุนัขที่เลี้ยงไว้กัดบริเวณระหว่างคิ้วและใต้ตาในช่วงต้นเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 โดยไม่ได้ฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ในช่วงต้นเดือนมีนาคม พ.ศ. 2548 ผู้ป่วยเริ่มมีไข้ กลืนน้ำลำบาก ในวันที่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2548 เพื่อนร่วมงานที่พักอยู่ด้วยกันพาเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลศรีวิชัย 5 แพทย์วินิจฉัยสงสัยว่าโรคพิษสุนัขบ้า และเสียชีวิตในวันรุ่งขึ้น เก็บตัวอย่างเนื้อสมองส่งตรวจยืนยันทางห้องปฏิบัติการที่สภากาชาดไทย ให้ผลบวกต่อเชื้อโรคพิษสุนัขบ้า สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสมุทรสาคร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้สอบสวนและควบคุมโรคในพื้นที่ พร้อมทั้งได้ฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าให้แก่ผู้สัมผัสใกล้ชิดกับสุนัขและผู้ป่วยรวม 23 ราย ฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าให้แก่สุนัขในชุมชน 97 ตัว แมว 3 ตัว ไม่พบผู้ป่วยรายอื่นในชุมชน ส่วนสุนัขตัวที่กัดผู้ป่วยรายนี้ได้เสียชีวิตหลังจากกัดผู้ป่วยได้ 2 - 3 วัน และไม่พบว่ามีผู้ใดในชุมชนที่เคยถูกสุนัขตัวนี้กัด

จากการเฝ้าระวังตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2548 จนถึงปัจจุบัน มีรายงานผู้ป่วยโรคพิษสุนัขบ้าทั้งหมด 5 ราย จากจังหวัดสมุทรสาคร มุกดาหาร ระนอง พัทลุง และสงขลา แห่งละ 1 ราย ทุกรายมีประวัติถูกสุนัขกัดโดยไม่ได้ฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า เนื่องจากเห็นว่าเป็นแผลเพียงเล็กน้อย จึงเป็นที่น่าสนใจมากที่ผู้ป่วยเหล่านี้ต้องเสียชีวิตจากโรคที่สามารถป้องกันได้ด้วยวัคซีน สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้สุศึกษาและประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนตระหนักถึงอันตรายจากการถูกสัตว์กัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งสุนัขที่เลี้ยงไว้ และผู้ที่ถูกสัตว์เหล่านั้นกัดแม้เพียงเล็กน้อย ก็ขอให้รีบไปพบแพทย์ที่โรงพยาบาลเพื่อทำความสะอาดแผลและฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าทันที

2. อาหารเป็นพิษที่จังหวัดสมุทรสาคร พบผู้ป่วย 99 ราย

วันที่ 14 มีนาคม 2548 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสมุทรสาคร ได้รับแจ้งว่ามีนักเรียนป่วยด้วยอาการปวดท้อง อาเจียน แน่นหน้าอก และถ่ายเหลว จำนวน 99 ราย แพทย์รับไว้รักษาในโรงพยาบาลบ้านแพ้ว 22 ราย และโรงพยาบาลสมุทรสาคร 11 ราย หลังได้รับการรักษา ทุกรายอาการหายเป็นปกติ

จากการสอบสวนโรคพบว่า ผู้ป่วยทั้งหมดเป็นเด็กนักเรียนโรงเรียนแห่งหนึ่ง ตั้งอยู่หมู่ 3 ตำบลบ้านบ่อ อำเภอเมืองสมุทรสาคร อายุ 4 - 12 ปี ศึกษาชั้นอนุบาล-ประถมศึกษาปีที่ 6 เริ่มป่วยเวลา 09.00 น. ของวันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2548 หลังจากรับประทานอาหารนมลูกหุบที่ซื้อจากแม่ค้าที่มาขายหน้าโรงเรียนได้ประมาณ 1 ชั่วโมง เก็บตัวอย่างอาเจียนผู้ป่วย 8 ราย และตัวอย่างนมลูกหุบส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการเพื่อหาเชื้อก่อโรค พบเชื้อ *Staphylococcus aureus* ในอาเจียนของผู้ป่วย 5 ราย และในตัวอย่างนมลูกหุบ ทำ Nasopharyngeal Swab ผู้ทำนมลูกหุบและแม่ค้าขายลูกหุบ รวม 8 ราย และเก็บตัวอย่างน้ำตาล น้ำกะทิที่ปรุงเหลือ และเนื้อมะพร้าวที่โรงงานใช้ผลิตน้ำกะทิ ส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ ให้ผลลบทุกตัวอย่าง ตรวจร่างกายและมือของผู้ปั้นนมลูกหุบและแม่ค้าขายนมลูกหุบ ไม่พบบาดแผล ฝี หรือหนอง สำหรับขั้นตอนการทำนมลูกหุบจะเริ่มกวนถั่วเขียวกับน้ำตาลและน้ำกะทิ เวลา 18.00 น.

ของวันที่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2548 แล้วตั้งทิ้งไว้ให้เย็น เวลา 21.00 น. จะเริ่มปั่นตัวกวนเป็นรูปผลไม้ ชุบวุ้น และทาสีให้สวยงาม แล้วเอาผ้าขาวคลุมไว้ เวลา 01.45 น. ของวันรุ่งขึ้น จะนำขนมดังกล่าวมาชุบวุ้นอีกครั้ง และนำไปขายหน้าโรงเรียนเวลา 07.00 น. โดยทำวันละประมาณ 200 ลูก และขายหมดทุกวัน

3. อาหารเป็นพิษที่จังหวัดระยอง พบผู้ป่วย 9 ราย

ในวันที่ 17 มีนาคม พ.ศ. 2548 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดระยองได้รับแจ้งจากโรงพยาบาลระยองว่า มีผู้ป่วยจำนวน 9 ราย เป็นชาย 3 ราย หญิง 6 ราย อายุ 1 - 55 ปี เข้ารับการรักษาด้วยอาการคลื่นไส้ อาเจียน ปวดท้อง และอุจจาระร่วง แพทย์รับไว้เป็นผู้ป่วยใน 2 ราย หลังได้รับการรักษา ทุกรายอาการหายเป็นปกติ

จากการสอบสวนโรคเบื้องต้นพบว่า ในวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2548 เจ้าของบริษัททำคอนกรีต ซึ่งตั้งอยู่ที่ หมู่ 6 ตำบลมะขามคู่ กิ่งอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ได้นำไถ่หนึ่งทีไ้เข้าในช่วงเช้าไปให้พนักงานของบริษัทรับประทานเป็นอาหารมื้อค่ำ โดยมีผู้ร่วมรับประทานทั้งหมด 12 คน จาก 4 ครอบครัว ผู้ป่วยรายแรกเริ่มป่วยเวลา 13.00 น. ของวันที่ 17 มีนาคม พ.ศ. 2548 หลังจากนั้นผู้ป่วยรายอื่นทยอยป่วยด้วยอาการเดียวกัน รวมทั้งหมด 9 ราย เก็บอุจจาระผู้ป่วยและอาหารที่สงสัย (ไถ่หนึ่ง และกุ้งฝอย) รวมทั้งน้ำดื่ม น้ำใช้ ส่งตรวจหาเชื้อก่อโรค ขณะนี้กำลังรอผล

การสอบสวนขนมเป็นพิษในเด็กนักเรียนที่ฟิลิปปินส์

บทความแปลต่างประเทศ

รวบรวมและแปลโดย: นส. วันทนีย์ วัฒนาสุรศักดิ์
กลุ่มวิจัยและพัฒนาโรคระบาดวิทยา สำนักโรคระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค

จากข่าวการเสียชีวิตของเด็กนักเรียนประถมแห่งหนึ่ง ในประเทศฟิลิปปินส์ จำนวน 28 ราย หลังจากรับประทานขนมที่ทำจากมันสำปะหลัง ซึ่งมีสารพิษปนเปื้อนอยู่ นอกจากนี้พบนักเรียนป่วยมากกว่า 100 ราย เหตุดังกล่าวเกิดขึ้นในวันพุธที่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2548 ในโรงเรียนประถมศึกษา ซานโฮเซ ซึ่งตั้งอยู่ที่เมือง มาบินี จังหวัด โบโฮล ห่างจากเมืองหลวงประมาณ 600 กิโลเมตร อยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ ของประเทศฟิลิปปินส์ โดยเด็กนักเรียนเหล่านี้ได้ซื้อขนมมันสำปะหลัง(cassava) มาจากร้านขายขนมที่อยู่หน้าโรงเรียน ในช่วงพักเช้า และหลังจากที่รับประทานมีอาการป่วยอย่างทันที ต้องรีบนำตัวเด็กส่งโรงพยาบาลโดยรีบด่วน มีเด็กบางคนรับประทานขนมจากเพื่อนที่นำมาจากนอกโรงเรียนและเสียชีวิต เด็กนักเรียนบางคนที่ได้กินขนมเข้าไปบอกว่า ขนมดังกล่าวมีรสขมมาก

เหตุการณ์เกิดขึ้นหลังจากนักเรียนพักเวลา 10.00 น. ในช่วงพัก 15 นาที นักเรียนเริ่มป่วยมีอาการ ตกใจ กลัว เมื่อรับประทานขนม เข้าไปได้ 10 นาที ก็มีอาการ ปวดท้อง คลื่นไส้ อาเจียน ท้องร่วงอย่างรุนแรง ในครึ่งชั่วโมงต่อมาได้เข้ารับการรักษานในโรงพยาบาล 69 ราย มีนักเรียนอย่างน้อย 109 ราย ถูกนำส่งเข้ารับการรักษานในโรงพยาบาลหลายแห่งซึ่งอยู่ไกลตั้งแต่ 30 - 610 กิโลเมตร (ผู้ที่เสียชีวิตส่วนใหญ่รักษาไม่ทันเพราะอยู่ห่างไกลโรงพยาบาล) พบมีผู้เสียชีวิต 28 ราย ป่วยหนัก 4 ราย ป่วย 103 ราย อายุระหว่าง 6 - 13 ปี คนชาย 1 ใน 2 ราย ป่วยมีอาการของเลือดคั่งในหัวใจ พบว่า หลังเด็กรับประทานขนมและป่วย ยังคงอาเจียนนานถึง 12 ชั่วโมง นอกจากนี้ พบนักเรียนมากกว่า 80 ราย เข้ารับการรักษานในวันรุ่งขึ้น

ทีมงานจากสำนักสอบสวนแห่งชาติ กรมสุขภาพ ออกสอบสวนที่หมู่บ้านชนบท อันเป็นที่ตั้งโรงเรียนประถมศึกษา ซานโฮเซ โดยศึกษานักเรียน 267 คน ใน 600 ครอบครัวในชุมชน เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา รวมทั้งหญิงอายุ 68 ปี ที่ขายขนม โดยสัมภาษณ์ พ่อแม่ ถึงอาการของเด็ก นอกจากนี้ มีทีมงาน โดยผู้เชี่ยวชาญด้านพิษ จากกรมสุขภาพ ศูนย์ควบคุมพิษ หน่วยจัดการพิษจากโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยฟิลิปปินส์ ได้เดินทางมาร่วมศึกษา

จากการศึกษาผลทางด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์ ของมหาวิทยาลัยฟิลิปปินส์ โดยหน่วยจัดการพิษและศูนย์ควบคุมพิษ ได้รายงานว่ พบสารพิษ carbamate เป็นสาเหตุทำให้เด็กเสียชีวิต 28 ราย และป่วย 77 ราย เข้ารับการ